

dhal. Hij was een onverzadiglijk zoeker naar nieuwe sensaties, naar hartstocht, naar wisselend leven: hierin vond hij wisseling van hoop en wanhoop. De eerste, Angela Pictragra, „sublime catin à la Lucretia Borgia”, bedriegt hem met evenvele minnaars, als er dagen zijn in de week, de andere Mathilde Viscontini, een nobele vrouw vol Italiaansche diepte van gevoel en hartstocht, verhoort hem niet. In 1821 verlaat hij in wanhoop Milaan en vestigt zich in Parijs. Het was een ander Parijs geworden, en Beyle was zelve anders geworden. De huichelarij der Reactie was er verstikkend dicht opgewoekerd, en Stendhal, nog altijd smartelijk gekweld door zijn onverhoorde liefde, vol herinneringen aan zijn soldatentijd en aan de verdrukking van zijn jeugd, is van deze huichelarij een des te meedoogenloozer vervolger geworden. In Parijs komt zijn ontzaglijke ironie eerst waarlijk tot haar kracht. Als dandy en oud-officier overal ontvangen, wordt hij de schrik van menige salon, of liever van de intriganten en strevers die deze salons vullen. Wie eens door Beyle „gebeten” was, (met een spottend woord) behield het lidteeken. Doch hij deed beter nog: in de sombere, maar rustiger tijden die op zijn vlucht uit Milaan volgden, schreef hij zijn eersten grooten roman: „le Rouge et le Noir”, een kroniek van 1830, gelijk de ondertitel luidt, een zeden-schildering van heel het Fransche maatschappelijke leven zijner dagen. Als alle andere werken van Beyle, vond ook dit niet de minste waardeering. Hij troostte zich met de gedachte, dat eerst in 1880 de menschheid rijp zou zijn, om hem te begripen; een profetie die bijna ontroerend juist in vervulling is gegaan. Met het jaar 1830 komt Beyle weder terug in het staatkundige leven. Onder de regeering van Louis Philippe krijgt hij een plaats als Consul in Italië, eerst in Triëst, daarna in Civita-Vecchia. Daar heeft hij de laatste jaren van zijn leven vrijwel verlaten en melancholisch doorgebracht. Het was wel de beminde lucht van Italië die hem omgaf, maar Stendhal

werd ouder en begon zich eenzaam te voelen, zoo eenzaam dat er in hem, — het laatste waar zijn natuur toe bestemd was — huwelijksplannen opkwamen! Hij troostte zich over zijn verbanning, door met lichte hand zijn tweede meesterwerk te schrijven: „La Chartreuse de Parme”. Voorts „La Vie de Henri Brulard”, „Souvenirs d'égotisme”, een onvoltooide roman „Lucien Leuwen”, en enkele meesterlijke novellen, waarvan „l'Abbesse de Castro” de voornaamste is. In de laatste jaren zijns levens begint de machtige levenskracht, die zijn leven en zijn werken beheerscht, hem te verlaten. Een overstelpende vreugde bleef hem nog voorbehouden: de groote Balzac was de eerste en de eenige bij zijn levenstijd, die zijn genie begrepen heeft en openlijk erkende: in zijn beroemde artikel in „la Revue de Paris”, het tijdschrift dat drie afleveringen beleefde. Stendhal is „bouleversé de bonheur” en kan toch niet nalaten ongeloovig te lachen. Kort daarop, in Parijs, in 1842, treft hem een beroerte, op de Boulevard. Eenige uren daarna bezweek hij. Hij had, in een der ontroerend kinderlijke grillen die deze grootste der psychologen levenslang bleven kenmerken, zich het volgende grafschrift bestemd:

Arrigo Beyle

Milanese

Visso, scrisse, amo

Quant 'anima

Adorova

Cimaroza, Mozart è Shakespeare.

(Henri Beyle, Milanees, leefde, schreef, beminde met zoo ganscher ziel, als hij Cimaroza, Mozart en Shakespeare vereerde).

Welke korte en geldende definitie ten slotte van Stendhal te geven? Het valt voor een zoo wonderlijk wezen, zeer moeilijk. De beste definitie ware deze, dat hij aan alle definitie ontsnapt. Dat wil zeggen: dat dit wezen een bijna onbestaanbare eenheid van tegenstrijdigheid is, dat in hem desniettemin bestaat en nergens anders. Zulk een tegen-